Adresa: Anděl Media Centrum
Karla Engliše 519/11
150 00 Praha 5

e-mail: nazory@mfdnes.cz
čtenářská linka 225 062 121

Ekonomika neroste do nebe

Vzestup české ekonomiky je nečekaně vysoký, ale je v tom růstu dost skromnosti, vytrvalosti a poctivosti? Není to jen vzplanutí nad tím, jak stát rozdává peníze na všechny strany?

Aleš Michl
externí poradce ministra financí, ekonom fondu Quant

Ve druhém kvartále rostla česká ekonomika meziročně o 4,5 procenta, Slovensko o 3,1, Německo o 2,1 procenta… A když se tak koukám na webovku řeckého statistického úřadu, je tam aktuální meziroční růst o 0,4 procenta. I to Řecko roste!

Evropa je jako obora, kde vichřicí polámané stromy ožily. „Něco“ se stalo a stromy začaly dokonce znovu růst. Co je to „něco“?

Francouzský spisovatel Jean Giono napsal knihu Muž, který sázel stromy. V novele z roku 1953 je pastevec, který žije v malém kamenném domě. V pustině, kde si lidé všímají spíš jen sebe. I on sám je v depresi. Usoudil, že kraj hyne, poněvadž je tam málo stromů. Rozhodl se, že tu situaci napraví. A tak sázel stromy. Každý den tolik, kolik stihl.

Řecko by mohlo být jakoby nově zasazená kleč, která roste neroste v Krkonoších. Německo je nejméně náročný jehličnatý strom – statná borovice lesní. Ani toho moc nepotřebovala. Hluboké kořeny, rozpíná se všude na písku i na hlíně, na kamenitých, nadměrně suchých i mokrých půdách a ve všech výškových polohách.

Česko zase připomíná nejrychleji rostoucí strom – olši lepkavou. No dobře, jsme spíše smrček, ale ten aktuální růst je překvapivě vysoký.

Rozhodně nehledejte v evropské oboře žádné lípy – nejoblíbenější listnaté stromy, symbol vzájemnosti. Naopak, každý stát je jiný. Svůj. Má své zájmy. A svou skepsi, vnitřní depresi – což je to málo, co je skutečně spojuje. Ukazuje to i poslední průzkum CVVM, podle nějž obyvatelé všech čtyř visegrádských zemí hodnotí kriticky to, jaký vliv mají jejich země na rozhodnutí a jednání EU.

Stres z vyschnutí

Ten chlapík z románu neúnavně sázel a sázel, krize nekrize, válka neválka. Za tři roky jich vysázel sto tisíc. Zrodil se krásný les a zemi se začala vracet vláha a život. Když se objevila voda, objevily se také louky, zahrady, květiny, a tak i jakýsi důvod žít. Ale přeměna probíhala tak pomalu, že si lidé na ni navykli a nevyvolávala údiv.

Navštívil ho hajný. Z úřední moci mu oznámil příkaz, že nesmí venku rozdělávat oheň. Mohlo by to totiž ohrozit růst tohoto „přírodního“ lesa. Naivní hajný k tomu dodal, že je vidět, jak les roste „sám od sebe“. Přišel i vysoký představitel správy vod a lesů, poslanec a technici. Měli mnoho zbytečných řečí. Rozhodli, že se musí „něco“ víc ještě k tomu udělat, ale neudělali nic. Jen mezi nimi zavládlo nadšení, jak příroda „sama od sebe“ roste.

Co vlastně ty stromy, respektive Evropu k růstu přivedlo? V té knize je odpověď. Je to píle jedinců, podnikatelů, zaměstnanců, kteří fakt chtějí makat a něco dokázat. Proto přichází růst. V Řecku třeba vyhrál cenu pro mladého podnikatele roku chlapík, co pokračuje v rodinné tradici a dělá luxusní med pod značkou Melira (pokud jste tam, vezměte mi jeden).

V Německu to zase byli manželé, kteří udělali designové hotely Motel One. V Česku byl oceněn Petr Chmela z Tescomy, rok předtím úžasný Zdeněk Pelc z GZ Media, od něhož mám Rihannu na desce, předtím Vlastislav Bříza z Koh-i-nooru…

> Růst netrvá věčně. V každém tom stromku z evropské obory bují sociální stát a vládní sektor se rozpíná. A to je ten problém.

Růst díky podnikavosti může trvat i nadále. Olše dorůstá výšky pětadvacet až pětatřicet metrů. No, ten smrček míň. Ale třeba nejvyšší strom v Česku roste na Jablonecku – douglaska tisolistá měří přes 64 metrů.

Samozřejmě, růst nebude věčný, tak jako žádný strom neroste do nebes. Vědci tvrdí, že bod, do kterého vystoupá voda z vnitřního zavodňovacího systému stromu, stanovuje jeho maximální výšku. Jakmile dosáhnou vrcholu svých fyzických možností růstu, postihne horní části stromu „stres z vyschnutí“. Strom tak začne odumírat v zápase o získání dostatečného objemu vody.

Tloustnou a tloustnou

Od ledna 2014 přibylo v české ekonomice 274 tisíc nových pracovních míst. Většina z toho v průmyslu a podnikání. Mzdy rostou o 5,3 procenta meziročně – nejvíce od konce roku 2008. Pokud by česká ekonomika takto pokračovala dál, bude za celý rok růst hrubý domácí produkt přes 4 procenta, což nečekal nikdo…

Jenže už ani není kde brát lidi. A když pracovníky dovezeme, lidé se bojí kriminality. Co víc, třeba na Kofolu, kterou vzkřísil podnikatel roku 2011 Jannis Samaras, si obyvatelé sousedních domů v Mnichově Hradišti stěžují, že vyrábí až příliš, že je to ruší i v noci…

Dívajíce se teď na ta čísla o hádépé, zažíváme růstovou kapitolu. Růst netrvá věčně, stromy nerostou do nebe, ale mohou začít tloustnout. V každém tom stromku z evropské obory bují sociální stát a vládní sektor se rozpíná. A to je ten problém.

I přes všechny příklady a kupu dalších superpodnikatelů a superpodnikatelek si nejsem jist, zda je v růstu už dost skromnosti, vytrvalosti a poctivosti v podnikání od většiny – aby to nebylo jen vzplanutí nad tím, jak státy rozdávají z rozpočtů dotace, minimální mzdy nebo sociální dávky.

Čajovna Ondřeje Leinerta, redaktora MF DNES

Naštvaný živnostník? Žádná škoda

Sociální demokraté mají jedno zvláštní nadání. Spolehlivě odpuzovat veškeré voliče z řad drobných živnostníků. A vždycky, když už by si třeba nejeden podnikatel řekl: „Co jsme si, to jsme si, dám jim šanci“, zase nějaký sociální demokrat přijde a připomene se mu. Naposledy tuto středu volební lídr Lubomír Zaorálek.

„Neplatit zaměstnancům slušnou mzdu je darebáctví. Když někdo říká, že jeho byznys by zkrachoval kvůli minimální mzdě, vlastně říká, že není schopen podnikat tak, aby zajistil zaměstnancům normální život, a měl by přestat podnikat,“ zapřemýšlel Zaorálek. Mimochodem, stejný Zaorálek, který před dvěma měsíci musel korigovat slova jiného sociálního demokrata Milana Štěcha, podle něhož by mnozí malí podnikatelé udělali nejlépe, kdyby se nechali zaměstnat. „Co s ním mám dělat, mám mu zakroutit krkem?“ zoufal si tehdy Zaorálek. Ostatně ještě minulý týden při setkání s novináři Zaorálek mluvil o tom, jak by chtěl živnostníky oslovit a jaká že je to škoda, že se to ČSSD pořád nedaří. A bum!

Samozřejmě, že by spousta podnikatelů mohla svým zaměstnancům přidat. A jistě se mezi nimi najdou mnozí darebáci. Ale říkat to automaticky o každém, kdo dá třeba na malém městě v kraji s vyšší nezaměstnaností práci jedné uklízečce nebo jednomu malíři… Je to potřeba? A zrovna od politika, jehož strana byla několik let u moci, a je tedy do určité míry zodpovědná za platy ve veřejném sektoru, které taky zrovna ten soukromý moc vpřed neženou.

Avšak je dost možné, že tímto výrokem chtěl Zaorálek jen doložit to, co je z myšlenek jeho spolustraníků patrné už léta, jenom si to pořád nechtějí přiznat. Že ČSSD jednoduše není strana pro živnostníky. A na tom není nic špatného. Program přizpůsobený na míru soukromníkům by měly mít pravicové strany, ODS nebo Svobodní. Ti by měli za drobné živnostníky potit krev a dosahovat úplně jiných volebních výsledků než v posledních letech.

Proč čekat od největší levicové strany, kterou někteří její členové označují za „béčko odborů“, že bude zvlášť kopat za podnikatele? Zaměstnanci všeho druhu, to by měla být základna sociální demokracie. A kdyby dokázala ČSSD oslovit „jenom“ je, neměla by konkurenci.

V tomto kontextu by pak Zaorálkova slova mohla dobře fungovat. Konečně, strana, která chce do pěti let zvednout průměrnou měsíční mzdu v zemi na 40 tisíc korun, musí mít ostré lokty. A tak co by občas nějaký její představitel nepověděl o zaměstnavateli, který nedokáže svoje lidi slušně zaplatit, že je darebák. Voliči by jistě přikývli: Taky že je!

Vůbec největší problém politických tváří – ale nejen z ČSSD – posledních let je, že nebudí emoce. A když už někdo ze sociálních demokratů emoce probudí, „přátelé“ ho zase rychle uzemní. I proto sociální demokraté často v kuloárech přiznávají: „Kdybychom nechali členskou základnu hlasovat, koho chceme za prezidenta, vyhrál by to stejně Miloš Zeman.“ Protože Zeman ty emoce budí. Stejně jako je budí šéf ANO Andrej Babiš. Ten svým neustálým vykrucováním, jak se celá země – ve které se stal druhým nejbohatším mužem – spikla proti němu, dává sociálním demokratům solidní šanci do voleb narychlo zvrátit ještě dlouhodobě jasně se vyvíjející průzkumy.

Ale dokáže ČSSD tuto šanci proměnit? Osloví-li mlčící většinu zaměstnanců, kteří už přestali věřit, že by si jednou mohli vydělat tak, že by si třeba mohli pořídit vlastní bydlení a dovolenou trávit jinde než doma, tak by to šlo. A ne, živnostníci masově hlasovat pro ČSSD určitě nebudou.

Skicář Václava Teichmanna

Američanka Emma Stoneová, držitelka Oscara za hlavní roli v muzikálu La La Land, se stala nejlépe placenou herečkou světa. Její příjmy za poslední rok činily 26 milionů dolarů, což znamená, že Hollywood dost přiškrtil kohoutky. Loni totiž vyhrála její krajanka Jennifer Lawrencová s příjmy ve výši 46 milionů dolarů.

Glosy

Buď učitelé, nebo inkluze. Teorie téměř konspirační

Bohumil Kartous
vzdělávací think-tank EDUin

Také už jste si leckde přečetli, že si na ministerstvu školství musejí vybrat, zda podpoří inkluzi, anebo učitele? Že výdaje na inkluzi vlastně znamenají omezení růstu platů pedagogů? Rychlost, s jakou si tento nesmysl razí cestu k veřejnosti a zejména k učitelům, není překvapivá. Jde o jednoduchou aritmetiku, na které stojí jakákoliv konspirační teorie: použijete fenomén již dříve opředený vrstvou demagogie, jenž je díky tomu vnímán na veřejnosti v negativním světle (inkluze), a postavíte ho do přímého sporu s tím, co je naopak vnímáno jako veskrze pozitivní (učitelé). Poté stačí nechat libovolně působit a podávat opakovaně. Zdá se, že právě tímto způsobem, za současného rozkladu vládní koalice, rozhodl se kdosi, kdo řídí ministerstvo financí, tlačit na ministerstvo školství, aby ustoupilo ze svých rozpočtových požadavků.

Nehoráznost je to několikanásobná. Dlouhodobé podfinancování českého vzdělávacího systému, o téměř 1,5 procenta HDP méně vůči průměru OECD, je hanba fackující tuto i všechny předchozí vlády. Není pravda, jak tvrdí ministr financí Pilný, že v rozpočtu nejsou peníze. Jsou jen špatně přerozdělovány. Problém vůbec nestojí tak, jestli učitelé, anebo inkluze. Problém je v zabedněnosti lidí, kteří si neuvědomují, že je nutno investovat do vzdělávání.

Další nehorázností je fakt, že peníze na inkluzi, zejména na platy asistentů, což je nejvyšší položka, ve skutečnosti pomohou ředitelům, kteří byli nuceni brát na tyto výdaje z prostředků určených na osobní ohodnocení učitelů. Kraje, které dosud určovaly, kolik peněz škola na inkluzi dostane, totiž velmi často poskytly jen část nutných výdajů a ředitel byl postaven před nelehkou volbu – kde brát? Nyní tedy učitelé už nebudou muset na asistenty doplácet.

Údajná vazba navyšování platů učitelů na kariérní řád, který nebyl přijat, pročež není možné učitelům přidat, je také naprostý nesmysl. Vláda se zavázala kontinuálně navyšovat platy učitelů další tři roky a podobné výmluvy jsou nedůstojné.

V neposlední řadě – stavět učitele proti jejich žákům a rodičům je zbabělost nevídaného rozměru. Představte si učitele, který přijde na začátku školního roku do třídy, ve které má děti se speciálními vzdělávacími potřebami, tedy takzvaně inkludované. S jakou chutí, s jakou motivací má takový učitel své žáky vzdělávat, když se od vládních představitelů dozvěděl, že ho někteří žáci připravují o část odměny za jeho nelehkou práci? Uvědomují si stratégové, kteří tento narativ razí, jeho faktickou i etickou ubohost?

Jdeme do opozice, odpřisáhla ODS

Povolební aritmetika je devět týdnů před sečtením hlasů o něco jednodušší. ODS veřejně odpřisáhla, že nepůjde do žádné vlády a vezme zavděk dalšími čtyřmi roky v opozici. Tedy pro puntičkáře – ODS to takhle přesně neřekla, ona se k setrvání v opozici zavázala opačnou cestou. Tedy vyjmenováním dvanácti podmínek, přes které pro ni nejede vlak: která vláda nám je všechny nesplní, do té přisám bůh nepůjdeme!

Člověk přitom nemusí být profesor politologie ani detailní znalec volebních programů všech stran, aby už při běžném čtení podmínek ODS pochopil, že taková konstelace, která by je modrým ptákům odkývala, tu dnes prostě neexistuje. Šlo by je vzít jednu po druhé: na zrušení EET nikdy nekývne ANO, na nižší sociální odvody a daně ČSSD, na odmítnutí eura topka, lidovci ani socialisté…

ODS není stranou jako KSČM, které nevadí čtvrt století hnít v opozici, je to strana aktivních lidí, kteří chtějí měnit zemi. Co asi udělá po volbách, až ji ostatní strany s ultimáty vyženou? Fakt půjde do opozice? Zapomene na to, co odpřisáhla? Svede to na pomýleného předsedu, kterého rituálně popraví? A podpoří tak hlasy, že ODS přece vždycky lhala a kradla? Kdo jí proboha poradil tak hloupou strategii? — **Miroslav Korecký**